

מסורת הש"ס

(א) זכ"ק כ. ע"ש על הליון
בס ע"ש (ב) קדוש ס.
(ג) נלקמן ס"א. (ד) קדוש ס.
(ה) רש"ל מ"ו.

תורה אור השלם

1 עשר ב'רשים ימשול
ועבר לזה לאיש מקלו:
משלי כ ב

הגרות הב"ח

(א) גמ' שמי טעם ק"ן שדי
נתנהו לך: (ב) רש"ב ד"ה
מחוקק דהיה: (ג) ר"ה
מסתכל וכו' בכל ענין
פלגני: (ד) חס' ד"ה דל וכו'
אי בעינא שטרא איקני ואי
בעינא: (ה) ד"ה כמז וכו'
בשאר שטרות לא משמע:

מוסף רש"י

בתחומא. לא היית קריב
אלנא שמוכל לנא, לא
בתחומא בית המדרש, לאסון
שמעמי (ב"ב ס"א). בכסף
שיש להן אחריות. היית
קרקעות, שחיתות כל אדם
הלוא והטעם מחייבו עליהן.
לפי שקיימן ועמדן לנפק
תמכין עליון (קדושין כ"ב).
שקיימן נעלם (רש"ב"ס קדושין
פ"ג). בכסף. נתמן מעות
(ש"ס). ובשטר. אם כמז לו
שדי מוכר לו את נמנה
לך ומכר לו את השטר
(ש"ס). ובחוקה. רפס כה
פירכא או ריש אמתי או נעל
או פכך לא שחא (קדושין
כ"ב). עד שיתן דמיה. דלא
גמר ומכר ומקנה עד קדיל
דמי. ואמר דקיל דמיס
נעב שטרא אלף היי דמיס
ולכאמרין נעל (ש"ס). דמיס
זו מכורה ונתונה. קא
לקא דעתן או או קמי
(ש"ס). במוכר שדרהו מפינ
רעתה. ניתנה ליה ללקניה
ליה שטרא לנפק מי היי
דלא מי מתיירא ביה (ש"ס).
ורב אשי אמר. הך ממתי
נתמן ממנה מיירי ויטלה מלך
היא ולאו או לו קמי, אלף
קך וכן כמז לו שדי מכורה
ומתנה לך. לייפות תל כח
שאל יבנה בעל חוב של נתמן
מתנה יטוב עליה לנתוע נתמן
דמיס המפושט (ש"ס).

מוסף תוספות

א. והרס ניהלה להודייה.
בדאמרין. בדאמרין.
רמ"ן. ב. שמתוך שאין
עומדין אלף לראיה שבהן
צריכין לעמוד זמן מורה
ולפיקן כלל שיכולין
להודיין פשוטין. ר"ן.
רע"פ שהשטר של קנין
יכול להועיל לראיה כמו
כן הגט יכול להועיל וכו'
עיקרו לא לכך נעשה. תוס'
קדושין ט. ג. ודיינין ליה
כמכר. כ"ש כאן שכתב לו
בהודיא שטר מכורה לך.
רש"י. ד. עיין רש"י
ויעניא מה שמעתי בס'
ר"מ.

רבינו גרשום

יחזיק לאחר מות בילה
ג' שנים: דייני גולה.
שמואל קרנא: הדר ביה
מא משמעתא. דאמר לעיל
האמר רב און מחוקק:
מסתבר טעמיהו אמרי.
משום ד"ל בתריון ארבי
יוסף דאמר לעיל באר
וכו': פ"ב מוניו הוה ברא
אכלה. ולא משום דמחוקק
היא בה: לא צריכא כגון
דיחוד לה ארבי אחריות
למחוקק. והחוקק באחרת
אפילו הכי לא היא חזקה

חוקת הבתים פרק שלישי בבא בתרא

ודייני גולה. שמואל וקרנא צפרק ראשון דקנה דרין (דף יז: ע"ש):
מחוקקין. (י) והיה לה למתום: מסתברא אמרי. היכא דהוה מקנת חזקה
בזיי בעלה ושלש לאחר מימת הבעל כמו שפירש רב יוסף לעיל (ג): הס
הוא דמסתברא דמחוקקין דהא רב גופיה ה"ק לעיל [שס] אשת איש לריכה

למתום דמשמע דמחוקקין ומיהו דייני
גולה (ו) בכל עניינין פלגי ארבי:
כדריב יוסף. גמרא הוא שקילר דברי
רב אלב רב לא חזיר רב יוסף שהרי
קדם לו רב הרבה דרוות: כיון דאיש
לה מווי. מהבעל: מווי הוא דקאלנה.
הכל יודעין דלפירות יורדת והלכך לא
מיחה בעל: דיחד לה. בעל קרקע
אחריתי למונות ואפי' הכי לא קפיד
בעל אי אכלה טפי והלכך לית לה
חזקה: ודייק חזקה הוא דלית לה
בלא שטר: הא ראיא יש. אס יש
לה שטר מכירה מבעל הוי מקנה
קיים: לימא. הבעל ארבי' שהקרקע
נקנה בכסף מעות הללו שקבלתי
ממנה לא קני לה הקרקע: לגלוי
זווי בעינא. מעות הטמניה ממני
ונתכונתי נגלות לי מעותיה ובחוקת
מעות שלי לקחתים מידה ולא לסס
מכר ולא לדעת קנין מכירה
קבלתי ולא גמרתי והקניתי: שמעת
מינה המוכר כו'. ופלוגמא היא
לקמן: אימא. דוק הכי: הא ראיא
יש. אס יש לה שטר מתנה דהתם
גמר ונתן לה דליכא גלויי זווי:
בתחומא. בני מדרשות שלהן כסוף
התמוס היו כדי שיוכלו לנא אס
בשבת מן העיריות שמצדי: אל.
היכא דליכא שטר מכירה אפילו
לגלויי זווי מיכיון קבלת המעות הוי
קנין גמור דלל זווי מהכא ומיקני
בשטר מכירה דגזי מעות הוא דליכא
למימר קבלת מעות הללו לא ליקני
לגלויי זווי נתכיון ולעלמו קבלס אל
גזי שטר המכירה לא שייך למימר
הכי אלף הוא כשטר מתנה דכלל
מודין בו לקמן דקנתה דמה ריות יש
לו בכתיבת שטר המכירה אלף ודאי
גמר ואקני לה והא ליכא למימר דאי
לא כתב לה שטר לא הוה יהבה זווי
ולגלויי זווי נתכיון גס בכתיבת השטר

דכל כך לא מסיק איניש אדעמיה: מי לא סנן כו'. וקס"ד דלפי'
בשטר מכירה קאלמר דקני בלא נתינת מעות דכיון דכתב לו
שטר מכירה איך יכולין עוד לחזור זה בזה ומעות איבד לו הלווק
למוכר: ולאו איסמר עלה. דבשטר מתנה מיירי חייב שטר מוכר
לא קנה: ואל' רב הונא לרב נחמן ונלו מופיב רב המנונא. לשמואל
כו'. אלמא שטר מכר נמי קנה ואכתי מאי מילי מעלימא: הרי
זו מכורה או נתונה. ואמר ליה רב נחמן לאו אמרינן התם צפרק
ראשון דקדושין [סז]. דרב המנונא מופיב לה וגס מפיק לה דהך צרימא
דקמי שטר מכר קונה במוכר שדכו מפני רעתה קרקע רעה
דצהיאל ודאי גמר ומקנה מיד בשטר ומעות ליהוו מלוה עדי דלווק
עד דתבע ליה אלב בשאר קרקעות לא קנו בשטר עד דיהיב
זווי כשמואל ואכתי איכא מילי מעלימא: ה"ג. במסקת קדושין [סז] רב
אשי אמר במתנה ציקע ליתן לו כו'. ואחאקפתא דהך צרימא דהוה
קשיא לשמואל קאי וצא רב אשי לומר דהך צרימא לא בשטר מכר
איירי כלל אלף בשטר מתנה ודבר הרגיל הוא שכותבין בשטר מתנה
לשון מכר לייפות כחו דמקבל מתנה שאס יערערו עליו יכא הנותן
לפלומו כיון מוכר דלא ליהוי תרעומת עליוהי וה"ק שדי מכורה לך
וגס נתונה מהיה לך הרי זו מכורה להיות אחריותה על הנותן
כיון מוכר וגס נתונה היא ולית זה משום דינא דרב מלרא
דלמרינן בצבא מליעא (דף קח:). מתנה לית זה משום דינא דרב
מלרא ודיינין דליכא ייפו כח דמוכר ודמתנה: ה"ג. ורב
אשי אמר במתנה כו': לוח מן העבד. וכמז שטר מלוה ושיעבד
לו נכסיו: לגלויי זווי הוא. דשיעבד לו נכסיו: דלא משוי נפשיה
כו'. אכן קהדי דשום אדם לא יהיה ברצונו עבד ליה אס יכול להפטר
בשום ענין והלכך איכא למימר לגלויי זווי הוא דבעי אלב גזי
כלל ואפילו קבל עליו אחריות עדיין לא נטרפה מן הלווק דליהוי

בבא בתרא פרק שלישי

הא ראיא יש בשטר מתנה. ה"ה דה"מ למימר בשטר הודאה ללא
שייך ביה גלויי זווי: דל' זווי מהבא ותיקני ליה בשטר. במקום
שכותבין שטר היו וקאלמר דמקום הזה לא מהניא שמעמיה מדי ארבי'
דמהניא במקום שאין כותבין ומיהו אף במקום שכותבין שייך למימר

דנפקא מינה להיכא דלמר אי
(י) זעין בשטרא איקני ואי זעין
בכסף איקני דקני בכסף ארבי'
שלא כתב לו השטר אי נמי כגון שכתב
השטר מתנה וארבי' נתנה דמיס דלי
למר לגלויי זווי הוא דבעי לא קנתה:
כתב לו ע"ה הנייר או ע"ה החרס.
וכן מניא לענין קדושין כתב
לה על הנייר או על החרס ארבי'
שאיין זה שיה פרוטה בתוך מקודשת לי
כו'. אומר ר"ת דלמי כר"ל דלמר
עדי מסירה כתיב דלר' מאיר כיון
שכרין שיממנו עדים בשטר קדושין
כדלמר בפ"ב דקדושין (דף קמ. מת. וסז)
למר ר"ג כגון דקדשה בשטר שאין
עליו עדים ור"מ לטעמיה דלמר עדי
חמימה כתיב א"כ לא מהניא חמימה
על דבר שיכול להודיין כדמתן בפ"ב
דגיטין (דף קא:). איך כותבין לא על
הנייר כו' ואפי' איכא עדי מסירה לא
מהני לר"מ דלרין שיהא מוכיח מתוך:
כדלמר בריש כל הגט (שס דף נד:). גזי
כתב לגרש את הגדולה דלר"מ אפילו
גדולה לא מני מגרש משום דאיך מוכח
מתוכו הי מיימיהו מגרש ואל"ת והא
למר בפ"ב דגיטין (דף נד:). דלא
הכשיר ר' אלעזר אלף זגיטין ולא
הכשיר אלף אלף כתב אלב בשאר
שטרות (ס) משמע דל' הכשיר אפילו
לאלתר וי"ל דהכי זעי למימר דלא
הכשיר רבי אלעזר אלף זגיטין
ודכותייהו כמו שדה מכורה לך דהכא
וכן הדיא דקדושין דלא נכתבו אלף
לקנות שדה והאשה דומיא דגיטי
שאיין עשיין עיקרן דלראיה אלף
להתגרס אלב שטרות העומדים לראיה
לא² ועי"ל דהכא וכן קדושין לא איירי
אלף בכתב ידו כדלמר הוילא עליו
כתב ידו כו' זה אינו יכול להודיין
שהיה ניכר שאין זה כתב ידו:
ארבי' שאין בו שוה פרוטה.

מימנה דמאי רבותא הוא שיה פרוטה בשלמא גזי קדושין נקט כתב לה
על הנייר או על החרס ארבי' שאין בו שיה פרוטה דרבותא היא דלע"פ
שאינה מקודשת מתורת כסף כיון שאין בו שיה פרוטה מקודשת מתורת
שטר אלב הכא גזי מוכר אפי' יש בו שיה פרוטה אינו קונה מתורת
כסף שהרי מוכר נתן שטר ולא לוקח ואין קרקע נקנה אלב כסף:
ול' כהה כתב בלשון מוכר כדאיפות את כחו. להיות אחריות על
הנותן כדיון מוכר ופ"ה שכתב לו בשטר כל זה שדי מכורה
לך וגס שדי נתונה וכמז לשון מתנה משום דינא דרב מלרא וקשה
דלמר דהמקבל (ב"מ דף קח:). מתנה דלית זה אחריות יש זה משום דינא
דבר מלרא³ ועוד קשה לר"ת שדי שדי תרי זימני למה לי ואור"ת וכן
ר"י דלא מיירי בשכותב שניהן אלף בשכותב מכורה או נתונה וקאלמר
אפי' בשכתב מכורה שמתנה בקש ליתנה לו והא דכתב בלשון מוכר
כדי לייפות את כחו שמקבל עליו אחריות⁴ ועי"ל דשני שטרות כותב לו
בחד לשון מכירה ובחד לשון נתינה ואס ינטרך לנינא דבר מלרא
יראה של נתינה ולא של מכירה ואס ריךך לאחריות יראה של מכירה
ועי"ל דלפי' כמיני מריווהו בשטר אחד יפה כחו מה שכתב בלשון
מתנה לענין הא דמתן לקמן בהמוכר את הבית (דף עה). דל"ל במוכר
אלב בנותן נתן את כולן והכי אימא צירושלמי פ"ק דקדושין וקשי'
דנפקא מינה מה שכתב בלשון מתנה שאין ריךך ליתן דמיס ומיהו וקשי'
לעסם זה דלמאי בעי בשטר צאיקני סגני: אור"ה ע"ה ועבד ושהחרו
בו'. מימנה דמאי רבותא נקט ושמרו נקט וגרשה פשיטא דלי אין להס
עליו כלום בעודו תחמיז גס לכשינאלאין אין להס עליו כלום ויש
לומר דסלקא דעמיה דגמר ומקני להו שיקנו לאחר שיסתחרר ותתגרס:
ל

(א) נראה דל"ל לא קמה דלמרינן לגלויי זווי וכו'. (ב) נראה דל"ל ומשהו אי אמרינן דקנתה הייט טעמא משום דלא אמרינן לגלויי זווי בעי.

עין משפט
נר מצוה

רב א מיי פ"ג מהל' טוען
הלכה ח מתן שיען ט'
טו"ע ח"מ ט' קמט טעין
ט':
רב ב מיי פ"ג מהל'
מכירה הל' ג פ"ב
מהל' וזייה הל' א סגמ עיין
פכ טו"ע ח"מ ט' קל טעי'
א וסי' רמא טעין א:
דר ג מיי פ"ג מהל'
מכירה הלכה א סגמ טס
טו"ע ח"מ ט' קלא טעין
ב:
רה ד מיי טס טו"ע טס
ט':
רה ה מיי טס טו"ע טס
ט':
רו ו מיי פ"ג מהל' מלוה
הלכה ח טו"ע ח"ט'
סי' פו טע' ב:

רבינו גרשום (המשך)

דבעל גבי אשתו שתיק: הא
מיימיה ראיא. ובהנה ניהלה
יש לה חזקה אמאי נימא
דבעל משום הכי ובהנה
ניהלה כרי לגלויי לי זווי
הזווי לה דהות משטרי
מינא ולהכי ובינתה ניהלה
ולא משום מכירה גמורה
דהא מה שקנתה אשה קנה
בעלה. ש"מ מרלא כמי
למינה הכי איכא למישמע
למינה הכי ראיא שיהא מוכיח מתוך:
קנתה ולא אמרי לגלויי
זווי הוא דבעי ואי מייתא
רהיה הורא חזקה. לעולם
המוכר לאשתו א קנתה
ולא אמרי לגלויי זווי
הוא דבעי. והאי דדייקת
הא ראיא יש לה הכיני
בשטר מתנה דאי מייתא
רהיה דיהבה לה בתחנה
ראייתה ראייה: בתחומא.
בבית המדרש: אמר ליה.
המוכר שדרה לאשתו וכו'
ללא אמרי לגלויי זווי בעי:
אמר ליה מאי מעלימא.
פשיטא דקנתה: דל זווי
מכא. דאפי' לא יהיב
למינה זווי אפי' הכי קנתה
בשטר דקא גמור ומקנה לה
בשטר. נתמן כו' בכסף בלא
שטר ובשטר בלא כסף ולא
מזי למיחרור: עד שיתן
דמיס. ט' א אמרי הכא לא
למיהו היינו טעמא משום
דלדלו זווי בעי. ומקשי
ולא. דלא קנה עד דיהיב
זווי. ומתיב וכו' הרי זה
מכורה ונתונה. ואפי' דלא
נתן דמיס אלמא משום
דניתת השטר קנה. הכא
נמי דל זווי מהבא ותיקני
בשטרא: במוכר שדרהו מפני
רעתה. שאין בה תועלת
ומסתבר שרואו ריה קא גמר
קניב דמיס. אבל בעלמא
לא קנה עד שיתן דמיס.
והכי נמי במוכר שדרהו
לאשתו ע"ה קנתה דמיס
אמר לגלויי זווי הוא דעבדי
משום הכי צריכין להו
למימר בתחומא דקנתה ולא
מאמר לגלויי זווי עבדא.
ורב כ"ב מסיים בה משמיה
דרב נחמן דהמוכר שדרהו
לאשתו קנתה משום האי
טעמא משום דבמתנה ביקש
לייתן לה ולמה כתב לה
בלשון מכורה כדי לייפות
כחה דרעוהו קרובה אצלה.
בדשטר מכירה כותבין בו
אחריות. ובמסקת קדושין
כתב רב אשי אמר במתנה
בקש ליתן לו וכו' וקאי
משום שדרהו מפני רעתה:
איך ליתן עליו כלום. דפטר
מא טעמא לאו
השטר דאמרין לגלויי זווי
ולא דעבדי דלוה מהן
ולא גמור לפירוע ליתן.
ומקשי' לרב נחמן דאמר
לא אמרינן לגלויי זווי
עבד. עבד. לבני הלוואה שאני
דלא גמור לשעבד נפשיה
למיהו עבד לאשתו או
לעבדו. מדיע ידע עבד
לוה לאיש מלוה ולא

(א) נראה דל"ל לא קמה דלמרינן לגלויי זווי וכו'. (ב) נראה דל"ל ומשהו אי אמרינן דקנתה הייט טעמא משום דלא אמרינן לגלויי זווי בעי.